

SKÁLAFJARÐARTUNNILIN

Hóast nógv fólk, bæði úr politikki, umsiting og privatu vinnuni eru kunnað um sáttmálan, sum Kári P. Højgaard ger við eitt danskt felag, so eru fá, sum hava sæð sáttmálan. Eftir samráð og kunnandi fundir, hava tey, sum hava fingið kunning, tagnarskyldu. Vit halda okkum tó kunna seta hesa myndina saman, eftir at hava tosað við eina langa røð av fólki. Hetta er einasti máti at viðgera málið, tí sáttmálan sleppa vit ikki at síggja.

10 milliónir

um mánaðin fyri púra tryggja íløgu

Orsøkin til, at danska felagið skal hava so stórt avkast fyri at gera Skálafjarðartunnlin sigst vera, at váðin er so stórur. Men sambært serfrøðini er nærum eingin váði yvirhøvur

Eydna Skaale

Danska felagið, »Copenhagen Infrastructure Partners«, stýtt CIP, sum skal eiga, reka og gera Skálafjarðartunnlin, krevur at fáa óvanliga stórt avkast fyri íløguna í Skálafjarðartunnlin: heili 9,8 % um árið. Av tí, at felagið sjálvt metir íløguna vera

umleið 1,2 milliard tilsamans, kunnu vit staðfesta, at felagið fer at fáa væl omanfyri 100 mió. um árið í avkasti. Tað eru tíggju milliónir um mánaðin.

Tríggjar grundgevingar eru fyri, at váðin er so stórur - og at felagið tískil krevur so mikið stórt avkast:

Fyrsta grundgeving:

» At landsstýrið ikki longu hevur gjørt tunnlin, er prógv um, at tað er ovurhonds stórtur váði.«

Við tað, at tað almenna ikki fer inn í arbeiðið við Skálafjarðartunnlinum, skapar tað sjálvt argumentini fyri, at avkastið til danska felagið skal vera so stórt.

At landið hevur valt eina privata loysn og sjálvt hevur ein passivan leiklut í málinum verður altso nýtt sum argument fyri at skrúva avkastið upp.

Men tað er ikki heilt beint, at landið als ongan áhuga hevur sýnt tunnillsgerðini.

Í 2003 var fyrsta álitin um Skálafjarðartunnlin lagt fram, og líka síðani hava ymsir móguleikar verið kannaðir. Lokalpolitisk togtogan og figgjarkreppan hava verið millum orsøkirnar til, at ætlanin ikki hava verið framar í verki.

Í 2008 var ætlanin at gera almennan tunnlin og knýta hann figgjarliga

saman við Sandoyartunnlinum. Henda ætlan steðgaði, tá samgongan skæðnaði. Síðani varð privata loysnin roynd.

Í 2011 varð avgerð tikin um at steðga privatu loysnini, tí hon vísti seg ikki at bera á mál - í staðin skuldi tunnlin nú aftur gerast av tí almenna.

Í 2012 gjørdi sitandi landsstýrið av at royna privatu loysnina enn einaferð.

Frá landsins síðu hevur sostatt verið áhugi fyri verkætlanini í nógv ár, og Landsverk hevur fleiri ferðir sagt, at talan er um eina figgjarliga skilagóða íløgu.

Í seinastuni hava fleiri politikarar aftur tosað um eina meiri samhaldsfasta samferðsluskipan, har tær farleiðirnar, sum geva avkast, kunnu rinda fyri tær, sum geva undirskot.

Andstøðan hevur leingi tosað um eina slíka skipan, og Johan Dahl, landstýrismaður, og Bárður Nielsen, formaður í figgjarnevndini, hava eisini alment talað fyri einum almennum felagi.

Samanumtikið má tí sigast, at argumentið um vantandi áhuga frá tí almenna er heldur veikt.

Onnur grundgeving:

» Eingin veit, hvussu tað fer at ganga við fráflytingini úr Føroyum. Tí er ivasamt, hvussu nógv verða eftir í landinum, sum kunnu koyra íggjgnum tunnlin um 10-20 ár. «

Sum skilst spældi tað inn hjá CIP, tá avkastið skuldi ásetast, at nógv hevur verið tosað um fólkafráflyting úr Føroyum.

Vinnumálaráðið hevur skrivað eina frágreiðing um trupulleikan. Arbeidsbólkurin, við Eriku Hayfield á odda, skrivaði eitt álit og kom eisini við uppskotum til, hvussu fráflytingin kundi vendast til tilflyting.

Bókin »Exit Føroyar« hevur víst á sama trupulleika, og miðlarnir hava eisini javnan viðgjørt málið.

Eftir øllum at døma hevur hetta havt avgerandi týðning fyri, at verkætlanin er blivin

kategoriserað sum »sera váðamikil«. Danska felagið metir nevnliga potentiellu avtoftingina av Føroyum sum ein av størstu váðunum.

Vit kunnu staðfesta, at danska felagið ikki væntar nógv av tilflytingarætlanini. Tað kann tó tykjast undrunarsamt at Innlendismálaráðið eisini hevur somu vánirnar fyri avtofting av Føroyum. Í sáttmálanum hava tey góðtikið hetta sum argument fyri stóra váðanum - og hava við støði í fólkafráflytingini eisini eftirlíkað kravinum um stóra avkastið.

Hóast onkrar av viðmerkingunum, sum hava verið frammi, hava verið nakað uppgevandi, tá tað kemur til at fáa fólkafráflyting í Føroyum, so hevur eingin serfrøði verið so svartskygd, sum danska felagið og Innlendismálaráðið eftir øllum at døma eru.

Útlitini er lýst daprari, enn grundarlag er fyri, og tí byggir hendan grundgevingin um stóra váðan eisini á skinklandi grund.

Triðja grundgeving:

» Tekniski váðin, tá farast ska. l undir sjálva borðingina, er stórtur. «

Tveir undirsjóvartunnlar eru longu gjørdir í Føroyum. Tað hevur víst seg at gingið uttan nakrar trupulleikar.

Landsverk, sum má metast at vera serfrøðin á økinum, hevur víst á, at reint byggitekniskt er lítil og eingin váði við Skálafjarðartunnlinum.

Forkanningarnar eru næstan lidnar. Hesar kanningarnar vísa tað sama: tekniskt og jarðfrøðiliga er váðin sera lítil.

Harumframt hevur danska felagið tryggjað

sær, at tað kann bakka út úr verkætlanini upp til tvey ár eftir, at sáttmálin er undirskrivaður. Felagið hevur sostatt tvey ár at gera forkanningarnar lidnar, og skuldi tað púra óvæntað víst seg, at trupulleikar eru av tekniskum slag, kann tað sleppa stórt sæð snikkaleyst úr avtaluni.

Danska felagið hevur sostatt tryggjað seg sjálvt móti hesum váðanum í sjálvum sáttmálanum.

Hinvegin hevur landið eftir øllum at døma ongan móguleika at sleppa úr avtaluni, tá sáttmálin er undirskrivaður.

Triðja grundgevingin fyri stóra váðanum gongur sostatt beint ímóti serfrøðini - og harumframt er lagt er upp fyri henni í sáttmálanum.